

НАУКОВИЙ ВІСНИК

Ужгородського університету

Серія

ПЕДАГОГІКА

**СОЦІАЛЬНА
РОБОТА**

Випуск 32

2014

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

**НАУКОВИЙ ВІСНИК
УЖГОРОДСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ**

Серія

ПЕДАГОГІКА

СОЦІАЛЬНА РОБОТА

Випуск 32

Ужгород – 2014

Науковий вісник Ужгородського національного університету:
Серія «Педагогіка. Соціальна робота». – № 32

Редакційна колегія

- Головний редактор: **Козубовська І.В.**
*доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри соціології і соціальної роботи ДВНЗ УжНУ*
- Заступник головного редактора: **Бартош О.П.** *кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри соціології і соціальної роботи ДВНЗ УжНУ*
- Відповідальний секретар: **Опачко М.В.** *кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри педагогіки ДВНЗ УжНУ*
- Члени редколегії:
- Шандор Ф.Ф.** *доктор філософських наук, професор, проректор з
науково-педагогічної та виховної роботи ДВНЗ «УжНУ»*
- Поліщук В.А.** *доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри
соціальної роботи Тернопільського національного педагогічного
університету ім.В.Гнатюка*
- Поліщук Ю.Й.** *доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри
соціальної педагогіки Тернопільського національного педагогічного
університету ім.В.Гнатюка*
- Гвоздяк О.М.** *кандидат педагогічних наук, професор, завідувач
кафедри німецької філології ДВНЗ «УжНУ»*
- Росул В.В.** *кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри
педагогіки ДВНЗ «УжНУ»*
- Староста В.І.** *доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки
ДВНЗ «УжНУ»*
- Товканець Г.В.** *доктор педагогічних наук, професор, завідувач
кафедри педагогіки й методики дошкільної та початкової освіти
Мукачівського державного університету*
- Букач М.М.** *доктор педагогічних наук, професор, Миколаївський
національний університет ім. В.О.Сухомлинського.*

**Рекомендовано до друку Вченою Радою
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»,
протокол №6 від 27 листопада 2014 року**

Журнал включено до переліку наукових фахових видань
з педагогічних дисциплін, затвердженого постановою
Президії ВАК України № 1-05/4 від 26 травня 2010 року.

ЗМІСТ

Акуленко Ірина. ШЛЯХИ НАБУТТЯ ДОСВІДУ МЕТОДИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТАМИ МАТЕМАТИЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ	9
Алексєєнко Ірина. РЕАЛІЗАЦІЯ КРАЄЗНАВЧОГО КОМПОНЕНТУ ЗМІСТУ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У СТАРШІЙ ШКОЛІ (НА МАТЕРІАЛІ ЕЛЕКТИВНОГО КУРСУ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ).....	12
Балагур Леся, Діденко Олександр. СУТНІСТЬ, ЗМІСТ І СТРУКТУРА ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ-ПРИКОРДОННИКІВ ДО УПРАВЛІННЯ ОСНОВНИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ ОХОРОНИ ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ	15
Барна Христина. ПРИРОДА ОСОБИСТІСНИХ ЦІННОСТЕЙ ДОШКІЛЬНИКА	18
Бескорса Олена. ЗМІСТ ТА СТРУКТУРА ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ВЧИТЕЛЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ	20
Бичок Алла. ГОВОРІННЯ ЯК МЕТА І ЗАСІБ КОМУНІКАТИВНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНІЙ МОВИ В ПРОЦЕСІ МІЖКУЛЬТУРНОГО ІНШОМОВНОГО СПІЛКУВАННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЕКОНОМІЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ.....	22
Браніцька Тетяна. КОНФЛІКТОЛОГІЧНА СКЛАДОВА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІОНОМІЧНОЇ СФЕРИ В ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇНАХ	25
Бредіхін Володимир. ВНУТРІШНЯ ПОЗИЦІЯ СТУДЕНТА ТА ПРОФЕСІЙНА САМОВИЗНАЧЕНІСТЬ В МАЙБУТНІЙ ПРОФЕСІЇ.....	28
Брижак Надія. МОДЕРНІЗАЦІЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО КРАЄЗНАВЧОЇ РОБОТИ.....	29
Василенко Олена. ОСОБЛИВОСТІ ВИБОРУ МАЙБУТНЬОЇ ПРОФЕСІЇ АБІТУРІЄНТАМИ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ: ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ	32
Ващенко Олена. МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОГО ОСВІТЬОГО СЕРЕДОВИЩА ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ.....	34
Велушак Марина. ВИМОГИ РИНКУ ПРАЦІ США ДО ФАХІВЦІВ З МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ	37
Вербицька Вікторія. ПРОБЛЕМИ СИСТЕМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ НАВЧАННЯ В ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ.....	39
Вовканич Маргарита. САМОСВІДОМІСТЬ ЯК ЧИННИК ОСОБИСТІСНОГО РОЗВИТКУ ПІДЛІТКА	41
Волкодав Тетяна. ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ МОЛОДШИХ СПЕЦІАЛІСТІВ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО ПРОФІЛЮ.....	43
Волошина Ірина. ПОЛІКУЛЬТУРНА СПРЯМОВАНІСТЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФОЛЬКЛОРИСТІВ (НА ПРИКЛАДІ США).....	46
Гайдамашко Ірина. ТРЕТИРУВАННЯ У ШКІЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ ТА ПРИЧИНИ ЙОГО ВИНИКНЕННЯ.....	49
Гвоздецька Богдана. СОЦІОКУЛЬТУРНІ ПРАКТИКИ МЕШКАНЦІВ ПОГРАНИЧЧЯ ЗАХІДНОГО КОРДОНУ УКРАЇНИ ЯК ПРОЯВ ПОГРАНИЧНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ.....	51
Гнидюк Олександр. СУТНІСТЬ, ОСОБЛИВОСТІ ЗМІСТУ І СТРУКТУРА ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ-ПРИКОРДОННИКІВ ДО ФІЗИЧНОГО САМОВДОСКОНАЛЕННЯ.....	54
Годованець Наталія. ЗАСТОСУВАННЯ ПРЯМОГО МЕТОДУ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	57
Головня Вячеслав. НОВИЙ ЕТАП У ГРАФІЧНІЙ ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ ТЕХНІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ	59
Гомонюк Олена. ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ У СКАНДИНАВСЬКИХ КРАЇНАХ	62
Горішна Надія. ОСОБЛИВОСТІ СПОЖИВАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ ЛЮДЬМИ ПОХИЛОГО ВІКУ У ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ЦЕНТРАХ СОЦІАЛЬНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ.....	65
Дацків Ірина. ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА ЖІНОК У ЗАКАРПАТТІ (1919 – 1939 рр.)	68
Диховичний Олександр, Дудко Анна. ПРАКТИЧНИЙ АНАЛІЗ ЯКОСТІ ТЕСТІВ З ВИЩОЇ МАТЕМАТИКИ.....	73
Іванова Вікторія. ПРОБЛЕМА ЛІДЕРСТВА В КОЛЕКТИВІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	78
Калаур Світлана. ПОТЕНЦІАЛ АКМЕОЛОГІЧНОГО ПІДХОДУ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ.....	81

Кізін Ірина. ХУДОЖНЬО-ТРУДОВА ПІДГОТОВКА В СВІТЛІ ДОСВІДУ РЕФОРМАТОРСЬКОЇ ПЕДАГОГІКИ ХХ СТ.....	84
Кіш Надія. ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК СКЛАДОВА РОЗВИТКУ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ІНЖЕНЕРА	87
Кіяновська Наталія, Рашевська Наталія. ВИКОРИСТАННЯ ПЛАТФОРМИ PIAZZA У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ВИЩОЇ МАТЕМАТИКИ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ ВНЗ.....	89
Козак Мирослава. КОМУНІКАТИВНИЙ МЕТОД НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ.....	93
Козубовська Ірина, Постолюк Марія. ДО ПИТАННЯ ПРО ТЕОРЕТИКО–МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ СПІЛКУВАННЯ	95
Козубовський Ростислав. ДО ПИТАННЯ ПРО КЛАСИФІКАЦІЮ СУБ'ЄКТІВ ПРОФІЛАКТИКИ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ НЕПОВНОЛІТНІХ	97
Кравчина Тетяна. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ У СТУДЕНТІВ-МЕХАНІКІВ ПРИ ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНОМУ ВИВЧЕННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	99
Кузьма-Качур Марія. ПРОЕКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ В НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ ПРИРОДОЗНАВСТВА	101
Кульчицький Віталій. ФІЛОСОФСЬКЕ ПІДГРУНТЯ ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ В УКРАЇНІ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТОЛІТТЯ	105
Лампека Юлія, Борщ Костянтин. СТАВЛЕННЯ МОЛОДИХ ЛЮДЕЙ ДО СЕКСУАЛЬНИХ МЕНШИН	108
Леган Вікторія. ДО ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ	111
Лещук Галина. ОДНОДІТНА СІМ'Я ЯК СОЦІАЛЬНИЙ ФЕНОМЕН СУЧАСНОСТІ.....	114
Логутіна Наталія. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В ЕКОНОМІЧНОМУ ВНЗ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ДО ПРОФЕСІЙНОГО ІНШОМОВНОГО СПІЛКУВАННЯ У МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ	116
Матвійчина Світлана. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ В КОЛЕДЖАХ ТА МОЖЛИВОСТІ ПРЕДМЕТІВ ПРИРОДНИЧОГО ЦИКЛУ У САМОРОЗВИТКУ СТУДЕНТІВ.....	118
Миколаєнко Надія. «ПРОФЕСІЙНА КУЛЬТУРА»: АНАЛІЗ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.....	120
Мишишин Ірина. ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ПОЯСНЕННЯ СІМЕЙНОГО НАСИЛЬСТВА	123
Москалюк Наталія. ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМИ ЗАВДАНЬ В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКИХ УМІНЬ СТУДЕНТІВ ПРИ ВИВЧЕННІ БІОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН.....	126
Мочан Тетяна. ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ ЯК ВИЩИЙ РІВЕНЬ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	129
Мурадханян Ірина. НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ МАЙБУТНІХ ПРАВознавців.....	131
Назаренко Галина. ПОТЕНЦІАЛ ГРОМАДСЬКО-АКТИВНИХ ШКІЛ ДЛЯ ВИХОВАННЯ КУЛЬТУРИ ДЕМОКРАТИЗМУ СТАРШОКЛАСНИКІВ	133
Нищак Іван. ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ІНЖЕНЕРНО-ГРАФІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА.....	135
Ніколаєску Інна. ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ.....	137
Опачко Магдалина. УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ФОРМУВАННЯ ПРОЕКТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ФІЗИКИ	140
Палінчак Вероніка. ДО ПИТАННЯ ПРО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «МЕНЕДЖМЕНТ» НАУКОВЦЯМИ УКРАЇНИ І США.....	143
Петришин Людмила. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ КРЕАТИВНОСТІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ У НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ ВИШУ	144
Поліщук Віра. ПРАКСЕОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ЯК ІННОВАЦІЙНА ОСНОВА ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ.....	148
Поліщук Юрій. ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ В ЗАКЛАДАХ ІНТЕРНАТНОГО ТИПУ З ДІТЬМИ-СИРОТАМИ ТА ДІТЬМИ ПОЗБАВЛЕНИМИ БАТЬКІВСЬКОЇ ОПІКИ.....	150
Пономарева Надія. ВИКОРИСТАННЯ БЛОГІВ У НАВЧАННІ ІНФОРМАТИКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МАТЕМАТИКИ	153
Попович Ірина. ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ ВЧИТЕЛЯ	155
Попович Оксана. ДО ПИТАННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ КОНСТРУКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	156
Пришляк Оксана. РОЗВИТОК ФАХІВЦІВ СОЦІОНОМІЧНОЇ СФЕРИ В ПРОФЕСІЙНИХ АСОЦІАЦІЯХ Й ОБ'ЄДНАННЯХ.....	159
Рабійчук Сергій. ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНИХ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ У СЕРЕДОВИЩІ ОРГАНІЗОВАНОЇ ДОЗВІЛЛЕВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	162

Рацюк Олеся. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОЦЕСІВ РОЗВИТКУ ІНШОМОВНОЇ ДИДАКТИКИ.....	165
Розлуцька Галина. ТРАДИЦІЇ У ВИХОВАННІ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ УЧНІВ НАРОДНИХ ШКІЛ У ЗАКАРПАТТІ (1919 – 1939 рр.).....	167
Рюль Вікторія. СОЦІАЛЬНІ РИЗИКИ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ НА РІВНІ СІМ'Ї.....	170
Сидор Ірина. СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ АНІМАЦІЇ	173
Сідун Мар'яна. ДО ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ПОЗААУДИТОРНОЇ РОБОТИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.....	175
Слозанська Ганна. ПРАКТИКООРІЄНТОВАНІСТЬ СИСТЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ЯК УМОВА ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ.....	177
Смук Оксана. ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД ДІТЕЙ-СИРИТ - НЕОБХІДНА СКЛАДОВА СОЦІАЛЬНОГО СУПРОВОДУ.....	180
Спіріна Тетяна, Зарюгіна Юлія. ОСОБЛИВОСТІ АДАПТАЦІЇ СТУДЕНТІВ-ПЕРШОКУРСНИКІВ ДО УМОВ НАВЧАННЯ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ.....	182
Степчук Надія, Ляховець Лариса. АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФІЗИЧНОГО САМОВДОСКОНАЛЕННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ	184
Стойка Олеся. ДО ПИТАННЯ ПРО МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ДОСВІДУ США З ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ	187
Стражнікова Інна. ЕВОЛЮЦІЯ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ РЕЛІГІЙНО-МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ В ЗАХІДНОМУ РЕГІОНІ УКРАЇНИ.....	189
Товканець Ганна. ТЕОРІЇ ЛЮДСЬКОГО, СОЦІАЛЬНОГО І КУЛЬТУРНОГО КАПІТАЛУ ТА ЇХ ВПЛИВ НА РОЗВИТОК ВИЩОЇ ОСВІТИ	192
Товканець Оксана. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОСВІТЬОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ.....	195
Федьович Ольга. ЗМІСТОВА СТРУКТУРА ПРОФЕСІЙНОГО ІНТЕРЕСУ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИКИ	197
Хмурина Тетяна. АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОТРЕБ ОБДАРОВАНИХ ДІТЕЙ СЕРЕДНЬОЇ ТА СТАРШОЇ ШКОЛИ	200
Шеремет Алла. СПЕКТР ПРОФЕСІЙНИХ ОБОВ'ЯЗКІВ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ У ЦЕНТРАХ МАТЕРІ ТА ДИТИНИ ТА ГОТОВНІСТЬ СТУДЕНТІВ ДО ЇХ ВИКОНАННЯ	202

В статті розглядаються гендерні аспекти вибору професії абитуриентами вищих навчальних закладів. Проведено експериментальне дослідження особливостей професійного самоопределення молоді та сформульовано фактори та стереотипи, які впливають на вибір майбутньої професії абитуриентами вищих навчальних закладів.

Ключові слова: вибір професії, абитуриенти вищих навчальних закладів, гендер, стереотипи.

The gender aspects of the choice of profession by applicants of the higher education institutions have been described in this article. Experimental study of the sex and age features of professional self-determination of youth has been held by the author. The agents and stereotypes which influence the choice of future profession by applicants of the higher education institutions have been implemented in this article.

Key words: the choice of profession, applicants of the higher education institutions, gender, stereotypes.

УДК 37.015:796.011

МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Ващенко Олена Миколаївна
м.Київ

У статті висвітлено методику організації здоров'язберезувального освітнього середовища початкової школи. Розглянуто «шкільні» фактори ризику, що призводять до погіршення стану здоров'я дітей, подано етапи процесу навчання в умовах здоров'язберезувальної педагогіки та проаналізовано складові побудови здоров'язберезувального освітнього середовища. Оскільки проблема організації здоров'язберезувального освітнього середовища початкової школи ще не знайшла достатнього відображення в дослідженнях сучасних науковців, мета статті полягає у розкритті методики здійснення означеної діяльності.

Ключові слова: здоров'язберезувальне освітнє середовище, «шкільні» фактори ризику, здоров'язберезувальні технології, здоров'я молодших школярів.

Постановка проблеми. Наприкінці ХХ століття у сфері освіти визначилися дві тенденції, що зростають і посилюються до сьогодення. Перша – стрімке зростання кількості дітей, що з раннього віку охоплені обов'язковою освітою на фоні збільшення різних типів освітніх закладів, інноваційних технологій і методик, програм і підручників. Друга – поширення кількості соматичних і психофізичних захворювань у дітей, зниження якості освіти. Медико-психолого-педагогічна практика доводить, що велика кількість школярів у процесі навчально-пізнавальної діяльності знаходиться у стані хронічної втоми, яка є основою нервово-психічного виснаження. Науковцями доведено, що педагогічні помилки або неправильні педагогічні технології негативно впливають на дитячу психіку у вигляді невротичних порушень, що викликає в учнів низький рівень пізнавальної активності та мотивації до навчальної діяльності, нестійкість емоційної сфери; високий рівень неспокою, несформованість навичок спілкування [8].

Звичайно, вирішення проблеми здоров'я дітей та підлітків потребує пильної уваги всіх зацікавлених у цьому: педагогів, медиків, батьків, представників громадськості. Але особливе місце та відповідальність в оздоровчій діяльності відводиться освітній системі, яка повинна і має усі можливості для того, щоб зробити навчально-виховний процес здоров'язберезувальним. І в цьому випадку мова йде вже не просто про стан здоров'я сучасних школярів, а про майбутнє України [5].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Висвітлено сутності проблеми здоров'я загалом та здоров'я дітей зокрема присвячені дослідження філософів, медиків, соціологів (М.Амосова, Г.Апанасенка, І.Брежманна, Е.Булич, В.Войтенко, С.Громбаха, В.Казначеева, В.Колбанова, Н.Куїнджі, Ю.Лісіцина, І.Муравова, В.Петленка, Г.Сердюковської, С.Страшко, А.Щедріної та ін.), а також психолого-педагогічні дослідження (Г.Власюк, Т.Бойченко, Ю.Бойчука, Г.Голобородько, М.Гончаренко, О.Дубогай, Г.Зайцева, С.Лапаєнко, В.Оржеховської, С.Свириденко, Л.Сущенко, Л.Татарінової та ін.). В останні роки підвищуєть-

ся інтерес науковців до проблем вивчення та використання здоров'язберезувальних освітніх технологій, а також деяких аспектів організації здоров'язберезувального освітнього середовища навчального закладу. У розвиток цих проблем зробили свій внесок такі науковці, як: М.Безруких, В.Беспалько, Т.Бичкова, Т.Карасьова, М.Коржова, В.Красилов, О.Лукашенко, Г.Мещерякова, Ю.Науменко, Л.Омельченко, О.Омельченко, В.Петров, В.Сонькін, М.Смирнов, М.Степанова та ін.

Мета статті. Враховуючи те, що проблема організації здоров'язберезувального освітнього середовища початкової школи ще не знайшла достатнього відображення в дослідженнях сучасних науковців, метою статті є розкрити методику здійснення означеної діяльності.

Виклад основного матеріалу. Фактори ризику, що мають місце в закладах освіти і призводять до погіршення здоров'я дітей і підлітків від першого до останнього року навчання, прийнято називати «шкільними». «Шкільні» фактори ризику – це той комплекс проблем, які є результатом діяльності загальноосвітнього закладу. Отже, зниження їх негативного впливу (або повна їх ліквідація) є завданням кожного навчального закладу.

Багаторічні наукові дослідження дозволяють виявити ті шкільні фактори ризику, які негативно впливають на здоров'я дітей, зокрема:

- стресова педагогічна тактика;
- інтенсифікація навчального процесу;
- невідповідність методик і технологій навчання віковим та функціональним можливостям школярів;
- передчасний початок дошкільного систематичного навчання;
- невиконання елементарних фізіологічних та гігієнічних вимог до організації навчального процесу;
- функціональна неграмотність педагогів та батьків щодо питань, пов'язаних із збереженням та зміцненням здоров'я;
- часткове руйнування служб шкільного лікарського контролю;
- недоліки в існуючій системі фізичного виховання;
- відсутність системи роботи з формування цінності здоров'я і здорового способу життя (в тому числі профілактики шкідливих звичок), недостатнє використання засобів фізичного виховання [2].

Важливо відзначити, що негативний вплив «шкільних» факторів ризику припадає на період інтенсивного росту й розвитку організму дитини, яка дуже чутлива до будь-яких несприятливих впливів. Саме тому навчання молодших школярів доцільно здійснювати в умовах здоров'язберезувальної педагогіки.

Загалом процес навчання в умовах здоров'язберезувальної педагогіки складається з трьох етапів, які відрізняються один від одного як специфічними завданнями, так і особливостями методики [1].

І. Етап початкового ознайомлення з основними поняттями та уявленнями.

Мета – сформувати в учнів елементарні уявлення про основні поняття здорового способу життя.

Основні завдання:

1. Сформувати уявлення про елементарні правила збереження здоров'я.
2. Досягти виконання елементарних правил здоров'язбереження (на рівні первісного вміння).
3. Створити мотивацію на ведення здорового способу життя.

II. Етап поглибленого вивчення.

Мета – сформувати повноцінне розуміння основ здорового способу життя.

Основні завдання:

1. Уточнити уявлення про елементарні правила здоров'язбереження.
2. Досягти свідомого виконання елементарних правил збереження та зміцнення здоров'я.
3. Сформувати практичні знання, уміння, навички, необхідні у повсякденному житті.

III. Етап закріплення знань, умінь і навичок збереження та зміцнення здоров'я та їх подальшого вдосконалення.

Мета – вміння зберігати здоров'я та перевести це в навичку, що буде використовуватися в повсякденному житті.

Основні завдання:

1. Досягти стабільності та автоматизму при використанні правил збереження здоров'я.
2. Досягти виконання правил збереження здоров'я відповідно до вимог їх практичного виконання.
3. Забезпечити варіативне використання правил здорового способу життя в залежності від конкретних практичних умов.

Завдання кожного з означених етапів можуть вирішуватися як одночасно, так і послідовно, оскільки усі вони тісно взаємопов'язані.

Здоров'я дітей – поняття багатопланове. Це гармонійне поєднання фізичного, психічного, духовного і соціального здоров'я як результат самодисципліни, самопізнання, самореалізації, на основі стійкої потреби бути здоровим. Більшу частину доби дитина проводить у школі. Основним завданням процесу навчання є не тільки навчити, сформувати певні уміння та навички, розвинути творчий потенціал, а й максимально зберегти здоров'я учнів. Цьому допомагає використання у навчально-виховному процесі здоров'язбережувальних технологій, тобто таких, що створюють безпечні умови для перебування, навчання та праці учнів в школі та ті, що вирішують завдання раціональної організації навчально-виховного процесу (з урахуванням вікових, статевих, індивідуальних особливостей та гігієнічних вимог), відповідності навчального та фізичного навантаження можливостям дитини.

З погляду позитивного впливу на здоров'я учнів найбільш доцільними є технології, які:

- мають за основу комплексний характер збереження здоров'я;
- беруть до уваги більшість факторів, що впливають на здоров'я;
- враховують вікові та індивідуальні особливості учнів;
- забезпечують запровадження цілей та змісту діяльності освітнього закладу щодо зміцнення здоров'я учнів та формування здорового способу життя;
- контролюють виконання настанов, зміст яких має здоров'язбережувальний та профілактичний характер;
- постійно покращують санітарно-гігієнічні умови школи, матеріально-технічну та навчальну базу, соціально-психологічний клімат у колективі відповідно до сучасних вимог;
- заохочують учнів до участі у плануванні оздоровчої діяльності школи та до аналізу виконаної роботи;
- формують позитивне ставлення учнів до загальноосвітнього закладу, у якому вони навчаються, взаємоповагу та взаєморозуміння між учнем й учителями та учнів між собою;
- обґрунтовують умови послідовності в реалізації технології;
- здійснюють періодичну оцінку ефективності технології;
- залучають батьків до діяльності щодо збереження та зміцнення здоров'я дітей;
- практикують особистісно орієнтований стиль навчання та

стосунків з учнями;

- створюють освітнє середовище, що забезпечує комфортні та безпечні умови життєдіяльності учнів і вчителів [4].

Пріоритетною формою збереження і зміцнення здоров'я школярів є фізкультурно-оздоровча діяльність. Зважаючи на те, що значне зменшення рухової активності учнів призводить до погіршення їхнього стану здоров'я, зменшення адаптаційних можливостей організму, особлива увага в навчальних закладах має приділятися використанню різних засобів і форм фізичного виховання учнів. Система заходів підвищення рівня фізичного здоров'я учнів передбачає: проведення позакласних, додаткових і самостійних занять фізичними вправами (змагання, ігри, турніри, туристичні походи, конкурси, дні здоров'я), що задовольняють біологічну потребу дітей у русі. В режим дня школяра включаються наступні оздоровчі заходи: гімнастика до занять, фізкультхвилинка під час уроків, динамічні перерви та перерви, що мають ігровий, танцювальний або змагальний характер, «години здоров'я» під час перебування на ГПД. Для учнів із слабким здоров'ям розробляються індивідуальні оздоровчі програми та профілактично-оздоровчі заходи [7].

Одним з найважливіших напрямів діяльності загальноосвітнього закладу є забезпечення необхідних санітарно-гігієнічних умов внутрішнього середовища, зокрема:

- озеленення приміщень школи і класів;
- контроль за температурним режимом;
- контроль за штучним освітленням;
- забезпечення санітарно-гігієнічної відповідності шкільних меблів;
- контроль за чистотою класних кімнат;
- дотримання гігієнічних вимог до поліграфічної продукції для дітей.

Особлива увага приділяється повноцінному та якісному харчуванню дітей, організації безкоштовного та дієтичного харчування для окремих категорій учнів, контролю за асортиментом шкільного буфету.

Поняття про здоров'язбереження не обмежується уявленнями про зміцнення лише соматичного (тілесного) здоров'я учнів. Важливе значення надається збереженню психічного, духовного та соціального здоров'я дітей. Це вимагає створення у навчальному закладі особливої комфортної атмосфери, яка б відкрила кожній дитині позитивний простір для особистісного зростання в інтелектуальній, духовній та соціальній сферах. На досягнення цієї мети мають бути спрямовані зусилля адміністрації, вчителів, медичної та психологічної служб, батьків – тобто всіх учасників навчально-виховного процесу [2].

В цьому аспекті надзвичайно важливою є діяльність психологічної служби кожного навчального закладу. Пріоритетними завданнями цієї служби є:

- збереження психічного здоров'я учнів в процесі навчальної діяльності;
- психологічна діагностика, вибір і застосування методів корекції;
- психологічне консультування та освіта учнів та вчителів;
- психологічна просвіта батьків;
- просвітницько-профілактична діяльність серед вчителів та учнів.

Розуміючи, що здоров'я здебільшого залежить від самої людини, її свідомості, педагоги мають приділяти значну увагу формуванню в учнів позитивного ставлення до власного здоров'я. Основою такої діяльності є певна система взаємодії з учнями: організація просвітницької роботи, залучення учнів до різних видів оздоровчої діяльності, виховання потреби до самовдосконалення [7].

Значна роль у розвитку навичок здорового способу життя належить позаурочній роботі з учнями. Для активної соціалізації більшості з них важливим є досягнення успіху та самореалізація в різних видах діяльності. Серед них: клубні форми роботи, екскурсії, конкурси, ігри, валеологічні акції, діяльність громадських організацій. До активних форм і методів, що сприяють формуванню в учнів навичок критичного мислення, ініціативи і творчості, належать: ситуаційно-рольова гра, соціально-психологічний

тренінг, метод аналізу соціальних ситуацій з морально-етичним спрямуванням, робота над проектами «Я і моє здоров'я», психолого-педагогічний семінар, просвітницькі бесіди, лекції, методи вправ, спрямованих на розвиток навичок контролю і самоконтролю, ефективного спілкування, розв'язування конфліктів, спільної діяльності та співробітництва [6].

Однією з основних складових успіху у збереженні та зміцненні здоров'я школярів є їхній позитивний психологічний та емоційний настрій. Він залежить від самопочуття у школі, сім'ї, колі друзів. Від того, яким чином, організоване навчальне середовище, залежить психічний та духовний світ учнів, їхнє бажання самовдосконалюватися та вести здоровий спосіб життя.

Некомфортні психологічні умови вдома і в школі можуть призвести до появи в дитини симптомів різних захворювань: органів дихання, шлунково-кишкового тракту, алергії та ін. Якщо батьки і вчителі не намагаються з'ясувати причини такого стану дитячого організму та усунути їх, стан здоров'я дитини погіршується і хвороба стає хронічною.

Конкретні кроки щодо створення комфортного клімату в класі починаються з аналізу результатів діагностування стану здоров'я учнів. Отримані дані заносяться до «Паспорту здоров'я класу». Вони містять відомості про рівень фізичного розвитку, вроджені вади, наявність хронічних захворювань, взаємовідносини у сім'ї, рівень духовної культури, темперамент, особливості характеру, рівень адаптованості дитини до колективу, рівень розумового розвитку, рівень самоконтролю, здібності і захоплення, наявність або відсутність шкідливих звичок та ін. Крім того, обов'язково фіксується наявність в учнів відхилень у здоров'ї, слабка пам'ять, сколіоз, послаблений зір, порушення постави тощо.

Такі паспорти допомагають вчителю спланувати виховну роботу з урахуванням рівня фізичного, психічного, духовного та соціального розвитку кожного учня, вести постійні спостереження за динамікою змін, що відбуваються у стані здоров'я школярів. Так, наприклад, на основі аналізу фізичного здоров'я можливо сформулювати декілька груп учнів з метою диференційованого підходу до їх навчання на уроках та в позаурочний час. Ослаблені фізично діти мають отримувати менше фізичне навантаження, ніж здорові. За станом психічного здоров'я можна умовно виділити групи дітей з переважаючими рисами нестійкого, гіпертичного, демонстративного і збудженого характеру. Крім того, обов'язково потрібно взяти до уваги певний відсоток дітей, яким властивий

підвищений рівень реактивної тривожності та труднощів у спілкуванні. Всі ці діти потребують постійної уваги педагога [2].

Досконале володіння даними про стан здоров'я учнів одночасно з валеологічною освітою та організацією практичної здоров'язбережувальної діяльності учнів допомагає вчителю постійно корегувати та покращувати стан здоров'я школярів.

Висновки. Таким чином, створення здоров'язбережувального освітнього середовища неможливе без поєднання таких форм і видів діяльності всіх членів педагогічного колективу, які включають:

- корекцію порушень соматичного здоров'я дітей з використанням комплексу оздоровчих та медичних заходів без відриву від навчального процесу;
- різноманітні форми організації навчально-виховного процесу з урахуванням психологічного та фізіологічного впливу на організм учнів;
- контроль за виконанням санітарно-гігієнічних норм організації навчально-виховного процесу; нормування навчального навантаження та профілактику перевтоми учнів;
- медико-психолого-педагогічний моніторинг стану здоров'я, фізичного і психічного здоров'я учнів;
- розробку та реалізацію навчальних програм із формуванням в учнів навичок ведення здорового способу життя та профілактики шкідливих звичок;
- діяльність служби психологічної допомоги вчителям та учням у подоланні стресів, стану тривоги; сприяння гуманному ставленню до кожного учня; формування доброзичливих взаємовідносин у колективі вчителів;
- організацію та контроль за організацією збалансованого харчування всіх учнів школи;
- заходи, що сприяють збереженню та зміцненню здоров'я вчителів та учнів, створення умов для їх гармонійного розвитку [3].

Враховуючи вищезазначене, кожен вчитель початкової школи має усвідомити, що навчально-виховний процес лише тоді буде здоров'язбережувальним, коли він викликати в кожного учня внутрішнє бажання вчитися, захопленість навчанням, формувати відповідальність за власне майбутнє. Це передбачає створення сприятливого здоров'язбережувального освітнього середовища, спрямованого на стимулювання учнів берегти та зміцнювати своє здоров'я на всіх етапах навчально-пізнавальної діяльності.

Література та джерела

1. Ващенко О. Організація здоров'язберігаючої діяльності початкової школи / О.Ващенко, С.Свириденко // Початкова освіта. – 2005. – №46. – С.2-4
2. Ващенко О. Як створити школу сприяння здоров'ю / О.Ващенко, С.Свириденко. – К.: Шкільний світ, 2008. – 112 с.
3. Ващенко О.М. Організація навчально-виховного процесу з «Основ здоров'я в 1-4 класах»: Навч. метод. посібник / О.М.Ващенко. – Кам'янець-Подільський ФОР Сисин О.В., 2010. – 292 с.
4. Здоров'язберігаючі технології у навчальному закладі /упоряд. О.Колонькова, О.Литовченко. – К.: Шкільний світ, 2009. – 128 с.
5. Концепція формування позитивної мотивації та здоровий спосіб життя у дітей та молоді // Основи здоров'я: книга для вчителя. – К.: Генеза, 2005. – С.47-57
6. Мазуренко Л. Формування навичок здорового способу життя у молодших школярів в позаурочний час. / Л.Мазуренко. – К.: Шкільний світ, 2008.
7. Мельник О. Системний підхід до формування культури здоров'я учасників навчально-виховного процесу / О.Мельник // Початкова школа. – 2005. – №4. – С.57-62
8. Навчання здорового способу життя на засадах розвитку навичок через систему шкільної освіти: оцінка ситуації: навч. метод. посібник. – К.: ДІПСМ, 2004. – 256 с.

В статті освещена методика організації здоров'язбережувальної освітньої середовища молодшої школи загальноосвітнього навчального закладу. Розглянуті «школьні» фактори ризику, що впливають на погіршення стану здоров'я дітей, подано етапи процесу навчання в умовах здоров'язбережувальної педагогіки, проаналізовані складові здоров'язбережувальної освітньої середовища. Оскільки проблема організації здоров'язбережувальної освітньої середовища початкової школи ще не знайшла повного відображення в дослідженнях сучасних учених, метою статті є розкриття методик здійснення даної діяльності.

Ключові слова: здоров'язбережувальна освітня середовища, «школьні» фактори ризику, здоров'язбережувальні технології, здоров'я молодших школярів.

The article explores the methods of organization of health conserving educational environment of primary school of comprehensive educational institution. The school risk factors that contribute to the deterioration of health condition of children are considered. The stages of the learning process in the conditions of health conserving pedagogics are submitted. The components of health conserving educational environment are analyzed. Whereas the problem of organization of health conserving educational environment hasn't been explored enough in the researches of modern scholars yet, the purpose of this article is to clarify the implementation of the present activity.

Key words: health conserving educational environment, health conserving technologies, schools risk factors, the health of primary school students.